

re område med smult vann omkring utstikkerne. 60 skip ble senket og disse dannet grunnpillarene for bølgebryterne. Senkingen var fullført 5 dager etter første landstigningen. På denne måten ble det laget en 8 km. lang bølgebryter. Deretter ble det hele forsterket ved flytende bølgebrytere av stål og betong hvis oppdrift ble regulert av indre luftkamre. 12 dager etter første landing var anlegget ferdig. Ialt var det 166 brokar. Utstikkerne løp langt ut fra stranden; de hvilte på stålplater som hevet og senket seg i takt med tidevannet. For enden av utstikkerne var det en flytebrygge med luftvern. Det trengtes mange taubater for å frakte dette over til Normandi. 85 taubater fraktet det fra havner i Nordengland.

13 dager etter landgangen kom en sterk storm fra nordost som raste i 3 døgn. Amerikanernes kunstige havn ble sterkt skadet, og meget material ble flyttet over til den engelske. Der ble også anrettet stor skade eller idet mange skip ble slengt på land. Likevel ble den engelske kunstige havnen hurtig fullført. I midten av juli var allerede full kapasitet oppnådd.

RADIO

KLIPP

Roosevelt og Dewey har talt ved en kongress i New York. Begge var enig i planen fra Dumbarton Oaks. Dewey advarte mot fornægen uenighet i detaljer og fremhevet nødvendigheten av å vise toleranse. Angående Tyskland sa han at det kunne bli nødvendig å forby Tysklands flyindustri, og man måtte ta under overvåelse om Ruhrdistriktet skulle besettes. Tyskland og Japan må lære at de ikke ustraffet kan sette verden i brand. Roosevelt uttalte at de allierte ikke vil gjøre tyskerne til slever av den enkle grunn at de driver ikke slevetrafikk. Før tyskerne kan gjeninn ta sin plass blant verdens nasjoner, må de vise at de har gjort seg fortjent til det. Dewey anklaget president Roosevelt for å drive for megen hemmelig politikk, amerikanerne mangler p.g.a. dette opplysning om Amerikas stilling i internasjonale forhold. Roosevelt kritiserte republikanernes holdning i utenrikspolitikken, og mente den hadde hemmet samarbeidet med andre nasjoner. Roosevelts og Deweys taler må sees som ledd i den kommende valgstrid.

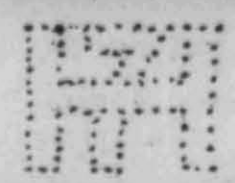
av filipinske patrioter. Disse amerikanerne hadde sittet fanget i 2 1/2 år. Mac Arthur har rettet en skarp advarsel til japanerne.

Arbeiderne i Amerika har som kjent ikke noe politisk parti av betydning. L.I.O. har dannet et politisk aksjonsutvalg som skal arbeide for at menn, godt kjent av arbeiderne, blir valgt som representanter til Senatet og Representantenes Hus, og som også skal arbeide for gjenvalg av Roosevelt. Løses mål er å samle arbeiderne bak Roosevelt ved kommende valg. Republikanerne retter kraftig skyts mot utvalget og mot L.I.O.s leder. Dette representerer første forsøk på å organisere amerikanske arbeidere om sosialt og internasjonalt program.

Løytnant Gythfelt, den første nordmann som stod på erobret tysk jord, forteller: "eg spurte to tyskebønder hva de syntes om å være under alliert herredømme. De svarte at de var friere enn før. Det viktigste av alt var å få slutt på krigen og Gestapo. Selv arbeidet de 12 timer i industrien og passet garden ved sidenav, Gestapo var bare slå vedri være som kommanderte. Da var meget forbitret over dette. De skyldige måtte straffes, også de som frivillig hadde meldt seg til krigstjeneste men ikke de som var kommandert tildelt. Denne krigen måtte komme fordi de tyske folk ønsket den, men nå hadde de lært. G. tvalte, men de sa det var de alliertes oppgave å sørge for det. De ville gjerne gi seg selv englevinger, og skyte all skyld over på nazistene. Den erobrede tysker, sa G., vet hvordan han skal oppføre seg, han er slapp og farlig."

Da japanerne ventet angrep fra amerikanerne på Filipinerne, stuet de de amerikanske fangene sammen i lasterommet på et lite fartøy for å føre dem til et annet sted. Fartøyet ble torpedert. Japanerne åpnet ventilene da amerikanerne forsøkte å komme opp. Man ga som håpet overbord, ble beskyttet. Men noen som seg iland og ble hjulpet av krigens sam oppgaver er å holde munnstev, og lære andre å holde munn. Din ansvarighet og din løsmunnhet kan bli like alvorlige følger som en givert.

4 ekopl.

Mappe 91
Ekspl. 10. A.
Dato 10/1944
Avd. 3A-1162H
L.nr. 5745

Frihet og Fred

Nr. 10.

Motto: Tenk selv!

1944.

Redaksjonen har fått tilsendt følgende artikkel:

FREDEN SOM KOMMER.

Det blafrer enkelte lys derute på håpløshetens blåsvarte hav. Og lysene er de kvinner og menn som modig ser at det står til dem om verden skal reddes idag.

Glimtene ute i marenatten det er de store foregangsmenn som sluttet si: De andre! og bøyet ansvaret inn mot seg selv.

Vi er nå like ved å komme ut i dagen og livslyset igjen etter marenatten vi har vært inne i. Idag ser vi land i sikte rett forut; og freden er landet vi støvner mot. Men vår oppgave er ikke slutt når krigen er over. Vi må ikke tro at tiden da er inne til å hvile på laurbærene. Hittil har vi måttet gi mere av vår kraft til å motarbeide syke og skadelige krefter enn til å bygge opp skapende verdier. Når krigen slutter, ja begynner det positive arbeidet for alvor. Arbeidet med å skape rettferdige, sikre og frie forhold i landet vårt. Hver og en av oss er med på å bestemme om det skal bli en varig fred eller en kort hvilepause før en ny verdenskrig. Den freden som skal være, krever noe av hver enkelt, av deg og meg.

Men har det noe å si hva enkeltpersoner som du og jeg gjør? Ja! For samfunnet består nettopp av slike som deg og meg. Ingen leder kan beholde sin makt uten støtte hos folket. Når alt kommer til alt, er det din og min innstilling som avgjør samfunnets utvikling. Vi er en del av det store, levende fellesskap, og våre handlinger har et ekko som er rikere i klangen enn vi aner. Ord og handlinger kan virke lenge etter at vi selv har glemt dem. Vi må ikke se på oss selv som isolerte enkeltindivider. Alt vi gjør, har betydning. Vi kan gi verdifulle impulser, være med på å åpne øynene på andre, virke oppmuntrende og tjene som veivisere. Det vi gjør, kan huskes av enkelte og gro i dem. Og de kan igjen inspirere nye mennesker. På den måten kan våre handlinger bre seg som ringer i vannet og nå langt videre enn vi noensinne kunne tenkt oss.

Men det er ikke bare de gagnlige handlinger som brer seg; de nedbrytende har samme evnen. Smålighet, hat og hevn forplanter seg like lett. Hat skaper hat - hevn avler hevn. Hat og hevn kan bare berede grunnen for nye kriger og lidelser. Derfor har det så mye å si hva nettopp du og jeg gjør.

Men vi har da virkelig god grunn til å hate? Er det ikke helt naturlig og menneskelig, når vi har vært behandlet slik som vi har vært? Har

ikke hat og hevn alltid vært naturlige reaksjoner mot tortur og tvang? - Enkelte vil kanskje til og med snakke om plikten til å holde hatets flamme brennende.

Jovisst kan vi ha god grunn til å hate. Men skal vi kritikkløst benytte oss av denne vår gode grunn? Vi må forstå at det er midlene vi bruker som bestemmer målene vi vil nå. Virkelig framskritt er frem for alt framskritt i menneskekjærlighet. Vi må bli klar over dette og prøve å gjennomskue hatet i oss selv, så vi kan fri oss fra det. Vi må forakte dårlige systemer, prinsipper og midler. Men istedenfor å hate maktmisbrukerne og voldsmennene må vi forsøke å se på dem som syke, farlige individer. Så lenge krigen varer, må vi stå fast og steilt i vår front mot nazismen og quislingene. Men når freden kommer, må ikke hevngjerrigheten blinde oss.

I fire og et halvt år har vi nå kjempet mot undertrykkelse og terror. Skal vi la den samme naziånd beseire oss selv etter krigen?

Nordmennene har alltid hatt en høy rettsbevissthet. La ikke vår generasjon bryte denne tradisjonen. Krigsforbryterne skal ha sin straff. I en rettsstat må forbryterne alltid straffes, men det er domstolene som skal dømmes dem. Den enkelte må ikke ta seg til rette og gi avløp for sin hevngjerrighet. Ganske visst er det noe som heter "hellig vrede". Men den hellige vreden og den fanatiske rettferdighetssans som vi har opparbeidet i disse 4 1/2 år, må brukes på sin rette plass til å bygge opp det nye samfunnet. Vi må arbeide for å fjerne enhver form for vold og undertrykkelse i samfunnet. Vi må arbeide for å overvinne egoismen og maktbegjæret i oss selv.

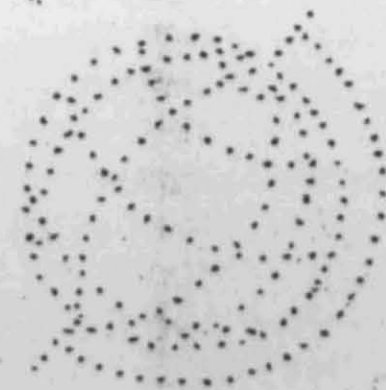
Vi har lært å hate nazismen. La oss derfor ikke gi den ny næring ved uoverlegte og hevngjerrige handlinger. Hvis vi ved freden står der bare med oppspart hat, fylt av hevntanker mot våre undertrykkere og dem som har gått deres ærend her hjemme, så benytter vi nazistenes egne våpen, som uvoglerlig må føre til alt som er nedbrytende. Når krigen er slutt, er det ikke om å gjøre at jeg personlig får den hevngjerrighet jeg ønsker, eller at enhver som har forårsaket lidelse selv skal lide presis like meget. Det som det gjelder, er å skape mulighetene for en varig fred. Det er denne målestokken vi må bruke: Vil dette gagne freden i verden? En slik innstilling betyr slett ikke at vi skal være unnskyldige og klappe nazistene på skulderen.

Vi skal være glad når krigen er over, vise oss verdige til friheten vi får og ikke straks gå igang med å legge grunnen til nye lidelser. Når freden kommer, la den ikke bare bety slutten på massemyrderiene. Det er ikke bare nasjonene som skal slutte fred, hver enkelt av oss må arbeide for det samme. Vi kan ikke alle sitte ved rådsbordet og avgjøre freds-betingelsene. Men vi kan være med på å skape den opinion som gir mulighetene for en varig fred. Arbeidervå for fred, rettferdighet og harmoni i våre egne forhold, da er vi samtidig med på å skape en varig verdensfred.

Vi må være våkne og gjøre andre våkne. En verden av våkne mennesker kan ikke myrde i fleng slik som menneskene gjør nå.

* * *

FRA VERDENS

FRESSEN

ROOSEVELT ELLER DEWEY.

(Fra Spectator, gjengitt av den danske avis Fremtiden)

Det er ikke overraskende at mange europeere betrakter det amerikanske valg med frykt og engstelse. De frykter uenighet hvor bare en sammenbitt

energi vil være i stand til å vinne krigen. De frykter den bitterhet og det fiendskap som partistridighetene framkaller. De oppfatter det som en svakhet at det amerikanske demokrati er slik innrettet at det forfatningsmessig forordner valg hvert fjerde år. En nasjon i krig, mener de, har ikke råd til å spille tid og krefter på et mindre oppgjør. Men de har i virkeligheten urett, for valget er tvertimot et bevis på den amerikanske nasjons styrke og de amerikanske institusjoners seighet og levedyktighet. De Bertil kommer at alle de problemer som i særlig grad beskjefter europeerne, ikke gir anledning til kontroverser i Amerika.

Dette gjelder først og fremst selve krigsførslan. Dewey valg, president Roosevelts nederlag, en forandring i kongressens sammensetning, vil ikke øve noen innflytelse på krigens gang. Vi har Dewey's egne ord for det. Da han aksepterte å bli presidentkandidat, sa han i sin tale: Krigsførslan vill ikke bli trukket inn i politikken. En forandring i administrasjonen vil ikke medføre noen forandring i krigsførslan.

Stort sett gjelder det også for utenrikspolitikken hvor begge partier med ønskelig tydelighet har latt forstå at denne gang vil Amerika ikke trekke seg tilbake i et østersskall og spolare freden for seg selv og andre. Både demokratene og republikanerne er gått inn for den kollektive sikkerhet basert på et folkeforbund som stort sett vil bli ledet av de fire stormakter, men hvor også de mindre land har adgang til en plass i rådet. Republikanerne vil gjerne under valget framtre som de små nasjoners riddersmen og beskylder Hull for å drive maktpolitikk. Denne linjen glæder kanskje de mere kyniske isolasjonister som forsøker å gi idealene et så høytflyvende preg at de ikke vil kunne virkeliggjøres i praksis. Men bortsett fra denne innstilling hos enkelte uansvarlige elementer råder det en fundamental enighet om landets utenrikspolitikkens mål. I denne henseende holder Amerika på å bli en moden nasjon, for før i tiden var det nettopp utenrikspolitikk som gav anledning til de største partistridighetene.

President Roosevelt er 62 år og hans karriere er kjent av alle. Han har sittet så lenge ved roret at mange unge amerikanere ikke kan huske noen annen president, Dewey er bare 42 år. I motsetning til Roosevelt som er rikmannsønn, kommer han fra et typisk hjem i det mellomste vesten, hans familie var ikke velhavende og nød ingen sosial anseelse, han har selv arbeidet seg fram, han har finansiert sine egne studier og tenkte på å bli operasanger før han endelig besluttet seg til å bli sakfører. Som offentlig anklager i New York vant han berømmelse over hele Amerika for den dristige måte hvorpå han knuste gangsterveldet i denne byen. To år senere ble han med overveldende majoritet valgt til guvernør i staten New York. Han har glimrende ry som administrator. Han har som presidentkandidat ført en meget forsiktig politikk, og det er vanskelig å plasere ham og finne ut av hans personlige overbevisninger. Han har foreløpig nøyet seg med å erklære seg som motstander av isolasjonismen, og han har gjort det klart at Tysklands og Japans fullstendige nederlag er den første oppgave som vil hvile på han i Washington.

Det politiske 2-partisystem er for mange europeere likeså uforståelig som ptolemæernes bryllupsskikker, Det er heller ikke merkelig. Gjennomsnittsamerikaneren kan meget vanskelig selv finne svar hvis man spør ham om forskjellen på republikanerne og demokratene. Hvilket er det radikale parti og hvilket er det konservative? Hvilket representerer kapitalen og hvilket representerer arbeiderne? Da partiene ble dannet, eksisterte det utvilsomt økonomiske og ideologiske forskjeller mellom dem, og enkelte av disse forskjeller lever stadig vi dere i tradisjonen. Men det er konservative republikanere i New England og radikale republikanere i Iowa; det er radikale demokrater i de store byer i Nordstatene og konservative demokrater i Georgia. Stort sett tar partiene farve etter sin president. Republikanerne under Theodor Roosevelt og demokratene under Franklin Roosevelt betegnes som liberale og framskrittvennlige. Begge partier var konservative under republikaneren Harrison og demokraten Cleveland.

En beømt amerikansk skribent og historiker har forklart problemet på følgende måte.

Ingen av partiene har en bestemt politisk eller økonomisk filosofi. De er begge rett og slett organisasjoner som har til formål å regjere landet

og sveide sammen unionen. Derimot anser de det ikke som sin oppgave å spre tanker og ideer. Hvis de fortsatt skal eksistere og oppfylle sin misjon, må de tilpasse seg de store svingninger i den offentlige mening. Partiene eksisterer ikke for å påtvinge unionen en eller annen læresetning. De eksisterer for å avspeile forskjellene og nyansene i dette valdige folkeløp, og på basis av disse forskjeller å finne fram til de nødvendige kompromisser, så frihet og effektivitet, ro og orden kan virke side om side.

Det er kanskje et merkelig system, men et system som har virket i 150 år, det har overlevet en fryktelig borgerkrig, en rekke store utenlandske kriger foruten flere økonomiske katastrofer, og det har fremdeles alle sin amerikaneres tillit. Amerika er et ungt land, men dets regjeringsform er eldre enn noe annet lands med untagelse av Storbritannias.

RAKETTFLYET - HURTIGERE ENN LYDEN.
(Fra Collier's)

Man kan trygt forutsi to ting om raketflyet: 1) Flyet bør, uten gjennomgripende forendringer, gjøre minst 150 km. mer i timen enn propelldrivne jaktplan. 2) Gjennom videre utvikling av de prinsipper som er anvendt i dette flyet kommer man til å kunne konstruere maskiner som flyr med hittil uenest høy hastighet - teoretisk opptil 2.000 km. i timen - og på høyder meget større enn den ikke offentliggjorte høyeste høyde som hittil er oppnådd.

Raketflyet kan fly i fortynnet luft, gjøre vertikalsvinger og manøvrere med en smidighet som mange jaktfly ikke kan prestere på meget lavere høyde. Og - det viktigste av alt for øyeblikket - det viste seg brukbart som militærfly, istand til å bære en full krigsbæpning.

Raketflyet flyr nesten uten bråk og vibrasjon. Den dempede duren kan ikke oppfattes fra marken uten når flyet passerer rett over den som lytter. Det burde derfor være særlig vel skikket for lavanfall mot marktropper.

SAGSPÅN BLIR SPRIT OG GUMMI.
(Fra Science News Letter)

En tysk kjemiker, Dr. Schaefer, som har rømt fra en tysk konsentrasjonsleir, har tilstrekkelig mengder røkfritt krutt og kunstgummi behøver de allertid store mengder alkohol. Men for å framstille alkoholen trengtes vedige mengder korn, og det var allerede brukt meget av verdens kornbeholdning. Produksjonslederen er nå blitt befrikket av denne knipen ved hjelp av en tysk antinazistisk forretningsmann, som lærte dem å framstille alkohol lett og billig av segspån, som det finnes ubegrenset tilgang på.

Schaefer er kjemiker og ledet før krigen en fabrikk i Tyskland som produserte en enkel og økonomisk måte framstillet alkohol av trespån. Imidlertid ble han angitt av en ivrig nazist og satt i konsentrasjonsleir i 1938. Han slopp løs og klarte å flykte ut av Tyskland. I 1941 reiste han til Amerika, og stilte sine erfaringer i industri-sukkerframstillingen til USA's forføyning. I et helt år gjorde han fengede forsøk på å komme i kontakt med myndighetene da han var en fremmed fra et fiendeland. Men en dag lykkedes det ham å få foretrede for dr. Hall, det amerikanske skogvernstyrets kjemisjef. Amerikanerne opprettet en prøvfabrikk, og amerikanske kjemikere forbedret endog den tyske prosessen.

KRIGSFORBRYTERNE FOR RETTEN
(Av Victor Vinde i Göteborgs Handels- og Sjøfartstidende, gjengitt av Fremtiden)

"Eva skalman gjøre med Tyskland", er mer enn noensinne dagens spørsmål i store britiske kretser, ikke minst fordi spørsmålet synes å kreve et hurtig svar. Det forekommer som om tilhengerne av en hård fred er vokset sterkt i antall i det siste, og det vilde neppe være riktig å gi Lord Vansittart hele æren for det. De fortsatte masse mord av jøder i Sentral-Europa har

vakt en storm av avsky. Massehenrettelsene i de okkuperte land, og sist, men ikke minst, den planløse terrorbombing av engelsk sivilbefolkning har gjort brede befolkningslag i England modne for en ganske hårdhendt behandling av Tyskland. Diskusjonen om problemet Tyskland fortsetter dag ut og dag inn i dagspressen og i ukepressen, men det blir stadig sjeldnere at det hever seg noen stemme som talsmann for milde metoder.

I de siste dager har en kino i London vist en russisk film, hvis skremmende aktualitet har vakt en bokstavelig sensasjon. Det er en filmopptagelse av den rettergang som fant sted i Kharkov i desember 1943 mot tre tyske militærpersoner og en russisk quisling i anledning av de grufulle masse mord som den tyske okkupasjonsherren foranstaltet våren og sommeren 1942. Omkring rettergangen og som bakgrunn for denne vises en serie bilder av massegraver og mishandlede menneskelig fra egnen omkring Kharkov. Selve rettergangen finner sted i en teatersalon, for størstedelen fylt av arbeidere og bønder fra egnen. Der hvor scenen før var, sitter krigsrettens medlemmer og den offentlige anklager, foran dem vidnene og til høyre de fire anklagede. De tretyskere - en løytnant, en sersjant og en korporal - har tilhørt feltpolitiet eller Gestapo.

Tyskerne taler under rettergangen sitt eget språk, og deres uttalelser over settes omhyggelig av edsverne tolker. De erkjenner seg skyldige i å ha vært medvirkende ved massehenrettelser av sivile, men de sier at de har handlet etter ordre. Tyskerne virker nærmest upåvirkete, men nu og da sitter ett eller annet ord fast i halsen på dem. Når de nevner ordet "Gaswagen", kan man se, hvorledes de forsøker å krype inn i sitt skall, så å si. De later til å være på det rene med at de agerer med i forspillet til ett av de største dramaer i moderne tid: de er de første krigsforbrytere som er stillet for retten. Men de beklager seg ikke, de forsikrer at de taler sannhet og fragår intet som er kommet frem under forundersøkelsen. Men merkelig nok virker de som automater, og de gjør også gjeldende at de bare har vært tannhjul i et veldig maskineri. Det er først da de lokale vidner som selv har opplevet redselsdagene i Kharkov, står overfor retten, at scenen forandrer utseende og blir levende. Bl.a. ser man en kvinne som forteller om hvordan hun gjenfant sin sårede manns mishandlede lik på militærhospitalet i Kharkov etter de tyske troppers inntog. Alle sårede ble nemlig "likviderte". Hun får et hysterisk anfall overfor retten under utspillet. Nu skjuler de tre tyskerne ansiktet i hendene, og man ser hvordan den enes rygg skjelver.

Innen retten trekker seg tilbake for å overlegge, får de anklagete ordet for siste gang. Den russiske quislingen forsikrer at han har handlet under trussel oms straff og mishandling, men med ett tier han stille, som om det gikk opp for ham at det hele var meningsløst. Han setter seg. Tyskerne taler stadig som automater - men de ber om nåde. De erikkelenger stramme prøyssere - de anklager ikke. Jeg vil hjem og fortelle det tyske folk at det er blitt ført bak lyset, sier en av dem. La meg reise hjem til Tyskland, gjentar han.

Noen tyske soldater opptrer som vidner. En av dem er åpenbart sosialdemokrat - han setter seg til doms over nasjonalsosialismen. De andre skiller grusomheter de har vært vidne til. Og man kan se og høre på dem at de skammer seg over å bære tysk uniform.

Man vet ikke hva som er mest opprørende - når en av de anklagede med sin unyanserte stemme beretter hvordan de små patienter på barnehospitalet i Kharkov ble hentet av SS-menn for å bringes til "hyggelige tanter og onkler i Stalingrad" og siden en etter en ble skutt ned ved hospitalets port og lesset på ventende biler - eller når de uvillig og motstrebende avgir tilståelser om gassingene av tusenvis av ofre. Man hører om hvordan "gasvognen" kjører frem utenfor fengslet i Kharkov, og hvordan fangene hentes ut. Noen setter seg voldsomt til motverge, men også de tvinges inn i vognen, dørene lukkes, og gassen settes på. Det er i all sin knastørre kortfattetet noe av det mest redselsvekkende man her hører fremført på Goethes og Schillers språk... Eller masse transportene til de ferdiggravete massegravene, hvor sivile i tusenvis meies ned av maskingevær, mens andre lukkes inne i byens traktorfabrikker og brennes levende. Ingen malerier

av Goya, ingen skildringer av Dante formår å få dette halvete fra våren og sommeren 1942 til å blegne. Overfor disse scener forstår man hvorfor de russiske soldater slåss som djevlere, og hvorfor ingen tyske armeer i verden kan hindre dem i å trengje inn i det tyske rike.

Da den offentlige anklager patetisk krøyer døden ved hengning, bryter et spontant bifall ut blant publikum, og det samme skjer da dommen forkynnes - uten at rettsformannen med en mine eller en bevegelse søker å hindre demonstrasjonen.

Omkring 40.000 mennesker har samlet seg på en stor plass i Khar'kov, hvis ruiner ses i bakgrunnen. Galgene er reist midt på plassen, og politiet har det største besvær med å holde de bølgende menneskemassertilbake. Noen biler kjører frem, og ut av dem kommer de fire dønte. Tyskerne er i uniform. Alle har hendene bakbunnet. Løytnanten, som har en latterlig liten mustasje, forsøker å le hånlig av mengden. De andre har et fullstendig utslukket uttrykk i ansiktet. De blir båret opp til galgen, og noen minutter senere ser man bare fire silhuetter dingle i luften, mens man hører menneskemassene høylydt i sin tilfredshet til kjenne. Kettferdigheten er skjedd fyldest - sier speakeren.

Det engelske publikum reagerer ikke anderledes enn det russiske. Det sitter som forstedet under selve rettsscenene og synes engang imellom under de aller mest redselsvekkende scener, å lukke øynene. Man hører latter i salen, da en av de anklagete ber om lov til å reise hjem for å omvende sine lensmenn. Endeløse, nesten avindige biralissalver hilser dødsdommene og henrettelsen.

HOLLAND

"Hollandske problemer foran befrielsen" fra "Avisutdrag".

Såvel den hollandske regjering som folket i Holland er på det rene med at "en gjenopprettelse av de forhold som før 10. mai 1940 hvetken er mulig eller tilstrekkelig" - som det heter i det politiske manifest som nylig er blitt utferdiget av representanter for forskjellige synskretser i Holland, og som er blitt spredt i hundretusenvis av eksemplarer av de store illegale avisene. Det heter videre: "En demokratisk parlamentarisk statsform er nødvendig for en sunn politks utvikling i et land. Men tiden krever at de demokratiske prinsippene utstrekkes til å gjelde også på det sosiale område. Både arbeidere og konsumenter bør være represnetert i ledelsen forde industrielle tiltak." Senere uttaler manifestet sin overbevisning at de "liberal-kapitalistiske produksjonsmetodene ikke lenger er istand til å garantere individets sosiale trygghet. Disse produksjonsmetodene bør derfor avlases av "et system av nasjonal og internasjonal kontroll" hvor det utilslarte profittmotiv er bannlyst.

Pga. oversvømmelsene får hollenderne spesielt store vanskeligheter med å bringe landet på fote igjen etter krigen. Den hollandske utenriksminister van Kleffens skrev nylig i "Foreign Affairs": "Meget beror på hva tyskerne får tid og anledning til å anrette av ødeleggelser. Men selv under de heldigste forutsetninger vil det kreve betydelig hjelp utenfra for å få igang tørrleggingsarbeidene i de oversvømmede strøk, boligbyggingen for de mange hjemløse, jordbruket, og en gjenoppbygget industri." Van Kleffens skriver videre at "verden vet at det er Tyskland som er årsaken til de katastrofale tilstandene i Holland," og fortsetter: "Om Tyskland ødelegger så store deler av Hollands jord at det for lengre tid kommer til å innvirke på landets muligheter til å forsørge sine 9 mill. innb., da kan det bli nødvendig for Holland alvorlig å overveie om ikke Tyskland som kompensasjon bør overlate et tilsvarende territorium."

"Bulletin" skriver:

Den hollandske statsminister Gerbrandy har uttalt at dersom tyskerne ikke snarest blir kastet ut av Holland, står det hollandske folket overfor trusselen om den største katastrofe i sin historie. Tyskerne er nemlig gått igang med å iverksette en plan for Hollands ødeleggelse som omfatter hungersnø, oversvømmelser, deportasjoner og alle slags ødeleggelsesarbeider. Ved å sprengne demningene kan de sette vidstrakte områder under vann og drukne befolkningen i de tett bebodde strøk. I de store byene er det mangel på mat, og hvis situasjonen ikke forandrer seg, kommer masser

av mennesker til å li sultedøden. Tyskerne har forsøkt å komme jernbanestrieken til livs ved å skyte ned jernbanetjenestemenn, men Gerbrandy uttaler at det er tungtveiende grunner til ikke å blåse streiken. Det er kommet 6000 mann ødeleggesstroppar til Rotterdam, hvor kokkene og alle andre havneanlegg skal ødelægges. 7. oktober fikk alle menn i Utrecht mellom 17 og 50 år ordre om å innfinne seg til arbeidstjeneste. De bare et lite antall etterkom ordren, ble 4000 menn arrestert. Halvparten ble ført til provinsen Erente, mens resten ble ført østover. De de allierte nærmet seg den beryktete konsentrasjonsleiren Vught, skjøt tyskerne 500 fanger og førte resten i lastebiler til Tyskland. "Spørsmålet er ikke om vi skal gå ut av krigen som en fattigere eller rikere nasjon," sa statsministeren til slutt, "men om vi i framtiden skal kunne spille vår rolle som en moderne sivilisert nasjon. Det er spørsmål om vårt verd eller ikke være."

VITENSKAPEN VINNER KRIGEN.

(Fra "Times")

Sommeren og høsten 1942 fikk de alliertes tekniske eksperter foruroligende meddelelser om ubåtenes voksende slagkraft. Men det var de amerikanske vitenskapsmennene som vant. De siste ti dager i mars 1943 sank antallet vilykkete ubåtangrep mot allierte fartøyer plutselig til 1/3. Ved slutten av 1943 erkjente Hitler offentlig at "en eneste teknisk oppfinnelse av våre fiender" hadde svekket fremgangen for hans ubåter. I virkeligheten er det ikke tale om en enkelt oppfinnelse, men om en kombinasjon av nye tekniske fremgangsmåter som utarbeides av en navnløs arme av amerikanske vitenskapsmenn.

Leder for denne arme er en skarpsinidig og oppfinnsom fysiker, doktor Vannevar Bush, i fredstid sjef for Carnegie-stiftelsens utstrakte vitenskapelige domener. Som ordfører i hærens og flåtens arbeidskomite for nye krigsmidler er han den første sivile tekniker som har hatt sete og stemme i høyeste krigsråd. "Forsvarets forskningsnevnd" (The Office of Scientific Research and Development) eller OSRD som står under ham, er simpelthen en femte avdeling av den militære generalstaben. Under OSRD sorterer praktisk talt hele den amerikanske forskning i militære spørsmål.

Bush's arme består av 6000 av Amerikas fremste naturvitenskapsmenn. De har ingen spesielle lønnsfordeler, får ingen profitt, ingen medaljer. Deres arbeid omgis med den største hemmelighetsfullhet. Når de samles til rådslagninger, gjennom søker man først lokalene fra kjeller til loft etter uvadkomende lyttere. Spesielt hemmelige projekter bearbeides i avsides liggende, strengt bevoktete samfunn, hvor ingen får gå inn eller ut uten særskilt passerseddel. Dessuten får hver enkelt vitenskapsmann som oftest bare en begrenset del av et problem å løse.

Hittil har OSRD frembrakt ca. 200 nye stridsmidler. De eneste offentlige hentydningene til hva de holder på med, er navnene på de 18 underavdelingene. Det er f.eks. ekkoradio, undervannskrigførsel, radio, sprengstoffer, granatkastere og liknende våpen, "spesialprojekter" (raketter?), brannbeskyttelse. Det største forskningsobjekt var ekkoradio, dernest U-båtbekjempelsen.

OSRD har frembrakt mangfoldig mere prosaiske, men derfor ikke mindre viktige oppfinnelser. På en eneste uke slapp man således ut en ny 230-kilos brannbombe av olje og magnesium som ikke kan slukkes, en elektronrørsregulator for flymotorkompressorer og to nye panserbiler til bekjempelse av stridsvogner med grovkalibrige våpen.

Betegnende for vitenskapsmennenes uhyre innsats på alle mulige områder innen krigsførselen, er følgende amerikanske oppfinnelser som alle har sett dagens lys under krigen: Selvstyrande torpeder som går 8 km. med en fart av 80 km. i timen, metoder til å gjøre flydrakter, klar og stoppede ting brannsikre, maskindrevne kanontårn i fly, raketter både for lette våpen og for felt- og luftvernartilleri samt for å hjelpe tunge fly å starte hurtig, propellløse fly, fluorescerende og fosforescerende stoffer som setter soldater og flygere istann til å skjelve ting om natten og metoder til å sette fart på produksjonen av penicilin.

Bush har måttet kjempe mot mange harde øyst med utskrivningsmyndighetene for å beholde sine unge forskere. Skapende vitenskapelig forskning trenger

det ungdom til. Bush sier: "Det er bare gutter som luger til dette her, for det er bare de som er inne i det."

En av Bush's stolteste bedrifter er å ha samarbeidet USA's og Storbritannias forskningsvirksomhet. Begge parter stiller alle sine erfaringer til den annens forføyning. OSRD har et byrå i London, og The British Central Scientific Office ett i Washington.

Bush taler om selv som en frekans mann som arbeider med en ubehagelig men nødvendig oppgave. Han vegger mot å diskutere de muligheter som OSRD oppfinnelser kan ha i fredstid. Etter hans mening er organisasjonens oppgave ene og alene å forkorte krigen. Men han skulle gjerne se at han fikk en lignende organisasjon i den kommende fredstid. Bush har to sanner med i krigen, og han slår i bordet og sier: "Om vi hadde holdt oss i forreste linje når det gjaldt krigens tekniske side for 10 år siden allerede, så hadde vi antagelig sluppet fra denne her elendige krigen!"

KONFERANSEN I DUMBARTON OAKS.
(Fra "The Economist")

"The Economist" diskuterer i en leder utfallet av den langvarige konferansen i Dumbarton Oaks. Kritikken er velgjørende saklig og nøktern. Vi får et godt inntrykk av at de resultater som er nådd, virkelig kan danne et grunnlag for fremtidens samarbeide.

Det fremheves meget sterkt hvor begrenset de mål er som konferansen har satt opp, i motsetning til Folkeforbundets ofte høytflyvende og utopiske idealisme. "Den nye verdensorganisasjonen foregir ikke å bety en revolusjon i forholdet mellom nasjonene eller en formel for evigvarende fred. Den blir presentert meget mere beskjedent som et nyttig stykke malskineri når det gjelder å utføre slike oppgaver som uavhengige nasjoner velger å utføre i fellesskap. Det er f.eks. innlysende at de tilfeller da organisasjonen effektivt vil kunne anvende makt, vil være begrenset. (Anvendelse av makt forutsetter enighet mellom alle stormaktene og minst to av de små)."

Artikkelen slutter som følger:

"I sammenheng med den apokalyptiske begeistring som hersket i 1919, er disse refleksjoner utvilsomt pessimistiske. Og hvis pessimismen går over til kynisme, da er også alt tapt. Men hvis den virker som en spore til konstruktiv realisme, da kan den gjøre mere godt enn en aldri så stor utopisk idealisme. Det nye Genevas konstitusjon er når alt kommer til alt, ikke alfa og omega når det gjelder utsiktene til å opprettholde internasjonal fred og orden. Enhver organisasjon, samme hva lover og regler den stiller opp, er bare en mekanisme som skal gi uttrykk for nasjonenes mening og vilje. Det var kanskje mellom krigene for mye snakk om internasjonal livgivning, for intens studium av papirforfatninger, noe som førte til overdreven tillit til behagelige sofisterier og en lettvent tro på at individet og nasjonalt ansvar kunne unnås. Hvis det mindre er gjerrige innholdet av de nye planene fører til en fornyet forståelse av den betydning som den nasjonale politikk har - og det vil igjen si til et studium av de måter og de mål som nasjonene vil bruke sin innflytelse og sin makt for å oppnå - da vil de hjelpe til å bevare freden."

FRA HJEMMEFRONTENS LEDELSE .

Vi har nettop fått vite at fienden skal gå igang med drastiske tiltak for å knekke motstandsbevegelsen i Norge. Vi må være forberedt på razziaer, avsperringer, arrestasjoner og terror i hittil ukjent omfang. Enkelte steder er angrepet allerede begynt, og hovedoffensiven er forestående.

Den norske motstandsbevegelsen lar seg ikke knekke. Men situasjonen er alvorlig. Vi må besikke vårt hus og holde hodet klart. Ved omtanke, kald beregning og disiplin skal vi bryte angrepet.

Vi har gitt følgende dagsordre:

1. Legg omhu og arbeide inn i dine forsiktighetsforanstaltninger. Ta ingen unødvendige sjangser. Saken krever modig innsats, men dumdrighet er fiendens forbunnsfelle. Uforsiktighet og tankeløshet kan få de alvorligste

følger for landet. Den uforsiktige amerikanske bare se selv.

2. Skriv minst mulig. Brenn overflødig papirer idag. Gå minst mulig run med hemmelige papirer på deg. Må du gjøre det, så gjør det godt.
3. Oppbevar alt hemmelig stoff slik at fienden ikke finner det ved husundersøkelse eller razzia. Rett på dette idag.
4. Alle navnelister er forbudt. Tilintetgjør dem med det samme.
5. Snakk ikke til noen utenforstående om ditt arbeid i hjemmefronten, ikke din beste venn, ikke din kone. Hjør dette til regel fra idag.
6. Pass ditt eget arbeid og blann deg ikke oppi andres. Vær ikke nysgjerrig. Det gjelder å vite minst mulig.
7. Se deg for. Fienden kan sitte på vakt der du ventet å finne en medarbeider. Forviss deg på forhånd om at alt er klart.
8. Gå i dekning hvis det er fare for at du kan bli tatt. Bli der til faren er over, husk at fienden ikke alltid slår til med det samme. Forveksl ikke lettsinn og mot.
9. Du som står utenfor det aktive hjemmefrontsarbeide må t i e s t i l l i med det du tilfeldigvis får vite eller komme over. Det er din plikt.

* *

NAZISTISK PROPAGANDA I AKTUELL BELYSNING.
(fra "Bulletin")

Under okkupasjonen har våre hjemlige nazister etter fattig evne prøvet å hvert midde i sin propaganda for å vinne det norske folkets for sin oppfatning. Lokketoner og skremsler har gått hånd i hånd. Nå er bare skremslene tilbake. Selv NS har innsett at det er ingenting mere å lokke med. Alt settes nå inn på å skape "bolsjevikskrekke". Vi har fått vite om igjen og om igjen at vår konge og regjering har solgt Norge til Russland, og nå om dagen eis det oss stadig eksempler på at oppfyllelsen av salgskontrakten er begynt. Dagens meldinger fra ishavfronten viser hvor påkrevet det har vært å få en avtale også med Russland. Vi skal derfor friske oppsigtet som virkelig skjedd gjennom de avtaler vår regjering inngikk med den britiske, amerikanske og russiske regjering i år, og hva disse avtaler innebærer.

Som kjent er det skapt en felles overkommando for de vesteuropeiske land og de amerikanske styrker under general Eisenhauers ledelse. De norske styrker har sin overkommando som igjen står under Eisenhauers ledelse, i likhet med den britiske, franske, hollandske, belgiske osv. På samme måte som Frankrike, Belgia og delvis Holland er befridd av egne og allierte styrker, vil det samme skje her. Våre egne styrker er på langt nær tilstrekkelige til å løse den oppgaven alene. Det var derfor nødvendig å få en avtale med våre vestallierte om alle de spørsmål som reiser seg i forbindelse med besettelsen, særlig da forholdet mellom den norske siviladministrasjon og den allierte øverstkommanderende som kommer til Norge for å bekjempe eller avverne tyskerne. Men også i forhold til vår østallierte, Russland, var de samme problemer aktuelle. Vi gir her ordet til general Hansteen: "At en overenskomst av denne art er sluttet også med våre venner russerne, har sin praktiske bakgrunn i at det eksisterer en Murmanskfront. Rammer tyskerne denne fronten, ville det være helt beredende på de taktiske forhold i øyeblikket om russerne synes de må følge tyskerne et stykke inn på norsk territorium. Man kan vel ikke forlange at russerne skal stoppe ved Grense-Jacobselv eller Pasvikelven hvis tyskerne sjenerer dem fra den annen side, og vi ikke selv allerede er der for å ta oss av dem. Det er i full overensstemmelse med folkeretten om russerne da fortsetter innover norsk område, samtidig som det er i vår interesse også at de fordriver fienden. Dermed oppstår, om enn i beskjeden målestokk, nettop behovet for å regulere forholdet mellom deres militære og våre myndigheter på stedet." Denne uttalelse stammer fra en tale til den arbeidsmobiliserte ungdommen i London radio 14. juni 1944. Generalen nevner den mulighet at tyskerne rømmer Murmanskfronten. Etter den utvikling som har funnet sted i Finland nylig, jages tyskerne nå ut av Nord-Finland, og den militære utvikling som general Hansteen forutsetter, er blitt aktuell.

Både hjemme og ute vakte regjeringens avtaler alminnelig tilfredshet, særlig fordi det ikke voldte noen vanskelighet å komme til enighet. Vår tilfredshet er enda større idag, fordi det forhold avtalene regulerer blir stadig mere aktuelt ettersom Norges befrielse nærmer seg.

PRESSEKLIPP.

Et nytt amerikansk våpen som i stor utstrekning har æren for de hurtige gjennombrudd av de tyske forsvarsstillinger i vest, er en ultraeffektiv flammekaster montert på tanks. Flammene kan til og med skyte rundt hjørner, hvis de har en gjenstann å rikosjettene mot.

En sveitser skriver fra Florenz til en sveitsisk avis: "De siste 10 dager har vært fryktelige. Et tysk fallskjermregiment har husert som vandaler i Florenz. Vann, lys, gass, telefon - alt er bortøst. Den mannlige del av befolkningen våget overhode ikke vise seg på gatene. Butikkene ble plyndret. I de ytre kvarterer trengte tyskere og fascister enn i privathus og tvang folk til å utlevere klar og verdifulle saker." Brevet slutter: "Terroren i de siste ukene vil aldri bli glemt. Men fascismen er nå definitivt ferdig. For første gang ser man atter glade mennesker."

To dager før den almindelige reising i Paris gikk byens jernbanemenn til streik. De utmerket seg ved stor tapperhet og gikk så langt som å legge seg tvers over linjen for å hindre togtrafikken.

Tyskerne i Danmark har nå tatt konsekvensen av Hitlers ordre om å skyte fanger i stedet for å dømme dem til døden. Dette fremgår av en meldelse om at de spesielle SS-domstolene i Danmark skal opphøre. Gestapo overtar dermed også den dømmende makt. Arresterte dansk frihetskjemper kan altså nå forsvinne uten at man hører noe om det, hvis ikke de henrettedes navner kan offentliggjøres gjennom illegale kontakter.

I Struer på Jylland arrester- te tyskerne forleden et bybud fordi hunden hans hadde bitt flere tyske soldater, hvorav tre måtte legges inn på feltlasarettet. Bybudet ble anklaget for å ha dressert hunden til å bite tyskere. Det vakte stor munterhet i retten da flere vitner fortalte at hunden ikke var dressert til det, men hadde tuskhat i blodet. Det var nemlig

en skotsk terrier. Bybudet slapp med en bot på 300 kr., men hunden ble henrettet ved skyting.

På et reisebyrå i København er allerede begynt å tegne søg for fly- billetter til London.

Bensinmangelen i Tyskland gir deg nå de mest groteske utslag, forteller reisende som nylig besøkte herrefolket. Det er allerede lenge siden en hørte at sporvognene tar lastebiler på sleep for at disse skal slippe å ha motoren i gang. Men det siste som fortelles, si alle tidligere rekorder. En rekke firma i Berlin har nå gått over til å la okser transportere sine varer. Blant annet blir man vitne til at de store brygger- vognene kjører omkring på Berlins faltgater forspent av okser.

Syv japanske admiraler er avgått ved døden ifølge en oppgave fra Tokio som BBC gjengir. Dette skulle bety at ialt 19 japanske admiraler nå er døde i løpet av en måned. Harekiri-epidemi?

I Nord-Italia fører tyskerne med seg alt de kan løste inn i jernbanevog- nene av maskiner og annet fabrikkutstyr og fører det med seg nordover. Alt annet ødelegges på stedet. Blant arbeidere og fabrikkere i Nord-Italia er man meget urolig over denne taktikk, for det vil ta lang tid å bygge fabrikkene opp i og de italienske arbeiderne frykter for en lang arbeidsløshetsperiode etter krigen. Samtidig som industrifortagene ødelegges, tvinger tyskerne bøndene under de strengeste trusler til å hugge ned sine oliventrær, noe som vil få katastrofale følger for det italienske landbruk. Ifølge oppgave fra den allierte kontrollkommisjon i Italia, er 94 % av alle industrianlegg fra Sicilia til Florenz totalt ødelagt.

SØRG FOR AT FLEST MULIG FÅR LEST AV ISEN

HUSK AT OPPLAGET ER BEGRENSET!

Folk og Folk

Nr. 11

Motto: Tenk selv!

1944.

I kamp og trengsler steg mitt mot Her vil jeg gro, her vil jeg dø, og hardet mig til voksen mand. men først vil i din muld jeg strø Jeg takker for at jeg fikk rot min rikdem ut, et lite frø ... i dig, mitt land! Kanhænde blir det trø engang Nu rider mægtig vintren frem som suse vil din sang, og rykker trær ned rote op. Jeg takker dig for ondt, for godt, Jeg speider: Dette er mitt hjem! for knappe smil som jeg har fått, Det suser i en veirslit top, for rot omkring en rotfast sten, at dette land, stort, kaldt og hårdtfor blod og marg og ben. er vort.

Og sank i dysten mangen mand, så vidner vi som blev igjen, at vi er tunge, stride mænd -

Nils Collett Vogt.

Nå når den endelige seier nærmer seg, ser vi hvordan fredsplaneringen inntar en stor plass i den frie presse. Vår avis har såvidt mulig prøvd å gjengi litt av den. Alle disse planer har til mål å skape en bedre fred enn forrige gang og virkelig gjøre slutt på krigen. Men skal planene lykkes, må de ha opinionen hos folkene bak seg. Folk reagerer selvfølgelig forskjellig på disse planer. Men det er to måter å reagere på som begge er like drøpende for

all virkelig fremgang i denne henseende, og som vi vil rope et varsko mot, nemlig blåøyet optimisme og svart pessimisme. At den svarte pessimismen er drepende, er vel de fleste klar over. Innstiller en seg på at alt er forgjeves, at det nytter ikke å avverge ulykkene, ja, så kommer ulykkene med automatisk nødvendighet. Men den blåøyde optimismen er like farlig, fordi den lukke øynene for alle vansker. Hvis så alt ikke går så glatt og fritt som optimisten hadde ventet, og menneskene ikke er så idealistiske som han hadde tenkt seg, har samme optimister så alt for lett for å slå om. De blir desillusjonerte og kyniske og dermed enda farligere for alt framsteg enn pessimistene, idet de med en viss kjerne av sannhet kan si: "Vi har forsøkt, men det nyttet ikke!"

Vi må være klar over vanskene på forhånd. Det nytter ikke å lukke øynene for at det finnes motsetninger mellom stormaktene, men de er ikke større enn at de kan overvinnes. Det nytter heller ikke å lukke øynene for at det finnes mennesker i vårt land som ikke har lært av krigen, og at det sikkert vil bli strid om gjenoppbyggingen. Men disse vanskene er heller ikke større enn at de kan overvinnes når vi legger godviljen til og er villige til å ofre litt av vår egen makelighet.

Dumbarton Oaks og lignende konferenser vil neppe skape noe tusenårsrike på jorden, men de har all mulig chance til å skape en verden som er ad-